

Iniciatíva za silný klimatický zákon

MŽP už prišlo s neformálnym návrhom klimatického zákona a v septembri ho plánuje dať na medzirezortné pripomienkové konanie. Nie je však dostatočný - ak má klimatický zákon priniesť potrebnú zmenu, musí obsahovať črty, bez ktorých v realite nebude fungovať. Chceme povzbudiť vládu k odvahe. Podporiť ich odbornými obsahovými návrhmi a ukázať, že ochrana klímy je kľúčovou témou, na ktorej záleží dôležitým aktérom aj verejnosti.

NAŠE NÁVRHY NA SILNÝ KLIMATICKÝ ZÁKON (zhrnutie)

Ciele

- **Určiť ročné emisné rozpočty** - cesta k uhlíkovej neutralite musí byť jasne rozrátaná medzi jednotlivé sektory, za ktoré nesú zodpovednosť ministerstvá. Zákon určí, o koľko má každý rezort znížiť emisie a to na ročnej, prípadne dvojročnej báze, nielen výhľadovo do roku 2030.
- **Vybudovať regionálne kapacity** - na plánovanie a koordináciu dekarbonizácie na regionálnej a miestnej úrovni sú potrebné stabilné odborné kapacity, s ktorými klimatický zákon musí počítať.
- **Nastaviť efektívny a prehľadný systém zberu a vyhodnocovania klimaticky relevantných dát a prepojiť ho na tvorbu klimatických politík** - viaceré inštitúcie zbierajú klimaticky relevantné dáta. Verejnosť a často ani odborníci im poriadne nerozumejú a nie je jasné, ako sa s dátami ďalej nakladá, najmä či a ako sú využité pri tvorbe politík.

Kontrola

- **Zaviesť reporting plnenia dekarbonizačných cieľov a emisných rozpočtov** - ministerstvá budú podávať správy o plnení svojich záväzkov. Tento reporting musí byť verejnosti dostupný a v takých intervaloch, aby jednak zbytočne nezaťažili ministerstvá, a zároveň neunikol pozornosti pri volebnom cykle.
- **Vytvoriť nezávislý expertný orgán** - bude podporovať a kontrolovať dekarbonizáciu ale len vtedy, ak zákon dôsledne upraví jeho kompetencie aj ustanovovanie.

Vymáhanie

- Závazky fungujú vtedy, ak sú aj vymáhané. Zákon teda musí obsahovať nástroje, ktoré zabezpečia plnenie sektorových cieľov, emisných rozpočtov a klimatických politík.

NAŠE NÁVRHY NA SILNÝ KLIMATICKÝ ZÁKON (paragrafové znenie)

Návrhy VIA IURIS, Priatel'ia Zeme-CEPA a Klimatickej koalície k Návrhu zákona č. o zmene klímy a nízkouhlíkovej transformácii Slovenskej republiky (ďalej aj "návrh klimatického zákona")

Vypracovali: Ivana Figuli, Dana Mareková, Juraj Melichar
Apríl 2022

I. Konkrétne návrhy

Pri spracovaní pripomienok sme pracovali s návrhom zákona, ktorý predložilo Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „MŽP“).

Návrh č. 1

V úvode zákona navrhujeme upraviť „účel zákona“ v zmysle návrhu zákona zaslaného SIŽP, pričom navrhujeme nasledovné doplnenie:

§ 1 Účel zákona

(1) *Účelom tohto zákona je*

- a) ustanoviť mechanizmus naplňania záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z medzinárodných dohôd a právnych predpisov Európskej únie z oblasti boja proti zmene klímy a mechanizmus kontroly ich naplňania,*
- b) stanoviť dlhodobý záväzný zámer a ciele Slovenskej republiky v oblasti boja proti zmene klímy (ďalej len „klimatické ciele“) a trajektóriu ich plnenia,*
- c) upraviť pôsobnosť orgánov štátnej správy, odborných organizácií, subjektov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane klimatického systému a naplňaní dlhodobého záväzného zámeru a klimatických cieľov.*

(2) *Ochrana klimatického systému je verejným záujmom a štát je povinný ochraňovať klimatický systém pre súčasné a budúce generácie.*

(3) *Slovenská republika posilní odozvu na zmenu klímy, ktorá predstavuje existenčnú hrozbu pre planétu, na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach života.*

- (4) Slovenská republika prijme ďalšie opatrenia na zachovanie a zvýšenie počtu záchytovej a rezervárov.
- (5) Účelom **politik a opatrení prijímaných v oblasti boja proti zmene klímy je ochrana ľudí a ich zdravia planéty, ekosystémov a biodiverzity, blahobytu, prosperity, hospodárstva, zdravia, podpora udržateľnej produkcie potravín a udržateľného hospodárstva, postavených na princípe cirkulárnej ekonomiky a biodiverzity.** Politiky a opatrenia v oblasti boja proti zmene klímy smerujú k rýchlemu, ale zároveň sociálne citlivému a **spravodlivému** prechodu k hospodársky udržateľnej a uhlíkovo neutrálnej spoločnosti a budú prijímané predovšetkým v súlade s
- a) konceptom trvalo udržateľného rozvoja¹,
 - b) princípom prevencie²,
 - c) princípom predbežnej opatrnosti³,
 - d) princípom znečisťovateľ platí⁴,
 - e) princípom prvoradosti energetickej efektívnosti⁵, šetrnosti a sebestačnosti
 - f) princípom nespôsobovať škodu⁶,
 - g) princípom integrácie⁷.

Návrh č. 2

V návrhu zákona zaslanom SIŽP navrhujeme časť s názvom „Druhá časť Klimatické ciele a základné povinnosti“ premenovať na „Druhá časť Klimatické ciele a nástroje na mitigáciu klimatickej zmeny“

V zmienenej druhej časti zákona navrhujeme upraviť § 4 „Dlhodobý zámer“ nasledovne:

§ 4 Dlhodobý zámer

- (1) Slovenská republika **bude postupne znižovať emisie skleníkových plynov, tak aby čo najrýchlejšie a najneskôr do roku 2050, dosiahla klimatickú neutralitu, čo znamená, že najneskôr v roku 2050 sa dosiahne rovnovážny stav medzi emisiami skleníkových plynov a ich odstraňovaním v Slovenskej republike a dosiahne sa nulová bilancia emisií skleníkových plynov.**
- (2) *Po dosiahnutí klimatickej neutrality sa Slovenská republika bude usilovať o dosiahnutie záporných emisií skleníkových plynov.*

¹ § 6 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, ustanovenie článku 11 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

² Čl.191 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

³ § 13 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov , Čl. 191 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

⁴ § 31 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, Čl. 191 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

⁵ Čl. 2 ods. 18 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21. 12. 2018).

⁶ Časť 2.2.5 Európskeho zeleného dohovoru.

⁷ Ustanovenie čl. 3 ods. 4 Dohovoru.

Návrh č. 3

V návrhu zákona predloženého SIŽP navrhujeme doplniť § 5 o odseky 6 až 8. Tieto by upravovali **povinnosť aktualizovať klimatické ciele v prípade potreby**. Navrhované odseky by mohli znieť nasledovne:

- (6) *Vláda je povinná aktualizovať klimatické ciele, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie dlhodobého zámeru podľa § 4 alebo pre plnenie európskych alebo medzinárodných klimatických cieľov. Vláda nemôže ciele znížiť.*
- (7) *Na nevyhnutnosť aktualizácie klimatických cieľov môže vládu upozorniť Klimatická rada. Svoje upozornenie Klimatická rada riadne odôvodní a zverejní ho na svojom webovom sídle. Ak vláda klimatické ciele na základe upozornenia Klimatickej rady neaktualizuje rozhodne o tom a odôvodní to vo svojom uznesení, ktoré je preskúmateľné súdom.*
- (8) *Pri prijímaní klimatických cieľov a ich aktualizácii je vláda povinná konzultovať Klimatickú radu, ktorá vo veci vydá stanovisko. Stanovisko je sprístupnené verejnosti na webovom sídle Klimatickej rady.*

Návrh č. 4

Navrhujeme, aby **sektorové ciele** neboli upravené v poslednom odseku ustanovenia upravujúcom "Klimatické ciele", ale v osobitnom ustanovení, napríklad nasledovne:

Sektorové ciele

- (1) *Sektorové ciele do roku 2030 pre sektory cestnej dopravy, budov, odpadov, poľnohospodárstva a LULUCF sú určené v prílohe č. 2.*
- (2) *Vláda je povinná aktualizovať sektorové ciele, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie dlhodobého zámeru podľa § 4, klimatických cieľov alebo pre plnenie európskych alebo medzinárodných klimatických cieľov. Vláda nemôže sektorové ciele znížiť.*
- (3) *Na nevyhnutnosť aktualizácie klimatických cieľov môže vládu upozorniť Klimatická rada. Svoje upozornenie Klimatická rada riadne odôvodní a zverejní ho na svojom webovom sídle. Ak vláda sektorové ciele na základe upozornenia Klimatickej rady neaktualizuje rozhodne o tom a odôvodní to vo svojom uznesení, ktoré je preskúmateľné súdom.*
- (4) *Vláda v roku 2025 stanoví sektorové ciele na ďalšie obdobie po roku 2030. Sektorové ciele musia byť v súlade s dlhodobým zámerom, klimatickými cieľmi a s medzinárodnými a európskymi klimatickými cieľmi. Pri prijímaní sektorových cieľov a pri ich aktualizácii je vláda povinná konzultovať Klimatickú radu, ktorá vo veci vydá stanovisko. Stanovisko je sprístupnené verejnosti na webovom sídle Klimatickej rady.*
- (5) *Zdroje emisií jednotlivých sektorov a rozdelenie sektorov sú uvedené v prílohe č. 1.*

Návrh č. 5

Ustanovenie § 8 upravujúce „nízkouhlíkovú stratégiu“ navrhujeme doplniť nasledovne:

Nízkouhlíková stratégia

- (1) Nízkouhlíková stratégia je dlhodobou stratégiou na plnenie záväzkov v oblasti boja proti zmene klímy, ktorým sa na obdobie do roku 2050 určujú dlhodobé ciele znižovania emisií skleníkových plynov na národnej úrovni a rámcové opatrenia na ich dosiahnutie.*
- (2) Nízkouhlíková stratégia sa vypracúva v zmysle čl. 15 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy a pravidelne sa aktualizuje v súlade s týmto nariadením.*
- (3) Správu o pokroku pri realizácii Nízkouhlíkovej stratégie pripravuje Ministerstvo životného prostredia každé 2 roky a predkladá ju spolu so stanoviskom Klimatickej rady do národnej rady. Správa je predmetom verejného prerokovania v pléne, následne ju národná rada berie na vedomie.*
- (4) Na nevyhnutnosť aktualizácie stratégie prípadne politik alebo opatrení z nej vyplývajúcich upozorní vládu Klimatická rada, ak je takáto aktualizácia nevyhnutná pre plnenie dlhodobého zámeru, medzinárodných alebo európskych klimatických záväzkov. Svoje upozornenie Klimatická rada riadne odôvodní a zverejní ho na svojom webovom sídle. Ak vláda odmietne stratégiu, politiky alebo opatrenia z nej vyplývajúce na základe upozornenia Klimatickej rady aktualizovať, rozhodne o tom a odôvodní to vo svojom uznesení, ktoré je preskúmateľné súdom.*
- (5) Pri príprave stratégie a jej aktualizácie je Ministerstvo životného prostredia povinné konzultovať Klimatickú radu.*
- (6) Uznesenie vlády, ktorým je stratégia alebo jej aktualizácia prijatá je preskúmateľné súdom.*

Návrh č. 6

Ustanovenie § 9 upravujúce „Integrovaný národný energetický a klimatický plán“ navrhujeme doplniť nasledovne:

Integrovaný národný energetický a klimatický plán

- (1) Integrovaný národný energetický a klimatický plán je krátkodobým plánom na plnenie záväzkov v oblasti boja proti zmene klímy a energetiky, ktorým sa na obdobie 10 rokov určujú
 - a) krátkodobé ciele znižovania emisií skleníkových plynov na národnej úrovni
a opatrenia na ich dosiahnutie,*
 - b) iné opatrenia, ktoré sú v súlade s dlhodobými cieľmi.**

- (2) *Integrovaný národný energetický a klimatický plán sa vypracúva v zmysle čl. 9 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy.*
- (3) *Správu o pokroku pri realizácii Integrovaného národného energetického a klimatického plánu pripravuje Ministerstvo hospodárstva každé 2 roky a predkladá ju spolu so stanoviskom Klimatickej rady do národnej rady. Správa je predmetom verejného prerokovania v pléne, následne ju národná rada berie na vedomie.*
- (4) *Na nevyhnutnosť aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu prípadne politík a opatrení z neho vyplývajúcich upozorní vládu Klimatická rada, ak je takáto aktualizácia nevyhnutná pre plnenie dlhodobého zámeru, medzinárodných alebo európskych záväzkov. Svoje upozornenie Klimatická rada riadne odôvodní a zverejní ho na svojom webovom sídle. Ak vláda odmietne plán na základe upozornenia Klimatickej rady aktualizovať, odôvodní to vo svojom uznesení, ktoré je preskúmateľné súdom.*
- (5) *Pri príprave Integrovaného národného energetického a klimatického plánu a jeho aktualizácie je Ministerstvo hospodárstva povinné konzultovať Klimatickú radu.*
- (6) *Uznesenie vlády, ktorým je Integrovaný národný energetický a klimatický plán alebo jeho aktualizácia prijatá je preskúmateľné súdom.*

Návrh č. 7

V návrhu zákona, tak ako bol predložený SIŽP navrhujeme v druhej časti zákona upraviť v osobitnom ustanovení „Prípustné ročné emisné rozpočty a ročné sektorové ciele“. Myslíme si, že len takto časovo rozfázované a nastavené ciele umožnia priebežnú kontrolu plnenia stanovených cieľov v jednotlivých sektoroch ako aj vyhodnocovanie efektívnosti politík a opatrení a včasné prijímanie dodatočných opatrení. Navrhovaná úprava by mohla znieť nasledovne:

„Prípustné ročné emisné rozpočty

(1) *Na dosiahnutie klimatických cieľov uvedených v § 5 a sektorových cieľov uvedených v §. tohto zákona, sa stanovujú prípustné ročné emisné rozpočty pre nasledujúce sektory:*

1. *doprava,*
2. *budovy,*
3. *odpady*

4. *poľnohospodárstvo*

5. *využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo (LULUCF)*

(2) *Prípustné ročné emisné rozpočty na obdobie do roku 2030 sú uvedené v prílohe č. 3.*

(3) *Vláda je povinná zmeniť pridelenie prípustných ročných emisných rozpočtov, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie dlhodobého zámeru podľa § 4, na plnenie klimatických cieľov podľa § 5 alebo na plnenie sektorových cieľov podľa § Na nevyhnutnosť zmeny*

pridelenia prípustných ročných emisných rozpočtov vládu upozorní Klimatická rada. Upozornenie Klimatickej rady musí byť písomné, odôvodnené a zverejnené na jej webovom sídle. Ak vláda koná z vlastnej iniciatívy, konzultuje pred zmenou pridelenia prípustných ročných emisných rozpočtov Klimatickú radu. Klimatická rada vydá písomné stanovisko, ktoré zverejní na svojom webovom sídle. Zmena pridelenia prípustných ročných emisných rozpočtov bude účinná od začiatku nasledujúceho kalendárneho roka. Ak vláda na základe upozornenia Klimatickej rady nekoná a odmietne zmeniť pridelenie prípustných ročných emisných rozpočtov, rozhodne o tom a odôvodní to vo svojom uznesení, ktoré je preskúmateľné súdom.

(4) Vláda v roku 2025 stanoví každoročne klesajúce prípustné ročné emisné rozpočty na ďalšie obdobie po roku 2030. Prípustné ročné emisné rozpočty musia byť v súlade s dlhodobým zámerom, klimatickými cieľmi a sektorovými cieľmi v zmysle tohto zákona a s medzinárodnými a európskymi klimatickými záväzkami. Vláda je povinná stanoviť prípustné ročné emisné rozpočty po roku 2030 v spolupráci s Klimatickou radou.

(5) Prípustné ročné emisné rozpočty sú záväzné.

(6) Za zabezpečenie dodržiavania prípustných ročných emisných rozpočtov a plnenie sektorových cieľov zodpovedajú ústredné orgány štátnej správy, podľa vecnej príslušnosti v zmysle tohto zákona. Vecne príslušný ústredný orgán štátnej správy je povinný iniciovať vnútroštátne politiky a opatrenia potrebné na dodržanie ročných emisných rozpočtov, v súlade so strategickými dokumentmi⁸ podľa §... tohto zákona, tak aby tieto prispievali k plneniu dlhodobého zámeru podľa § 4 tohto zákona.“

(7) Opatrenia v zmysle odseku 9 musia byť merateľné, kontrolovateľné a časovo viazané a určené spolu s merateľnými indikátormi plnenia, s uvedením subjektov zodpovedných za ich plnenie a s termínmi ich realizácie.

Návrh č. 8

Navrhujeme ustanoviť pre ústredné orgány štátnej správy povinnosť prijímať akčné dokumenty, ktoré budú reagovať na neplnenie klimatických cieľov resp. presahovanie pridelených emisných rozpočtov. Tento návrh nadväzuje na § 6 návrhu zákona predloženého SIŽP (v pôvodnom návrhu MŽP SR ide o § 4), ktorý o.i. ustanovuje povinnosti ústredných orgánov štátnej správy prijímať opatrenia a politiky s cieľom plnenia klimatických cieľov. Navrhujeme detailnejšiu úpravu týchto povinností, napr. v nasledovnom znení:

Okamžitý akčný program v prípade prekročenia ročných emisných rozpočtov

(1) Ak ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za znižovanie emisií skleníkových plynov v danom sektore na základe zverejnených dát o emisiách podľa tohto zákona alebo na základe upozornenia Klimatickej rady zistí, že prekročil prípustný ročný emisný rozpočet, predloží vláde v lehote do 6 mesiacov od zverejnenia informácií podľa prvej vety alebo od doručenia upozornenia Klimatickej rady návrh akčného programu.

⁸ NÚS a INEKP

- (2) *Pred predložením návrhu akčného programu vláde, zverejní ústredný orgán štátnej správy návrh programu na dobu 30 dní na svojom webovom sídle a na webovom sídle Klimatickej rady. Verejnosť a príslušné orgány štátnej správy môžu svoje pripomienky k návrhu zaslať v lehote do 15 dní od uplynutia lehoty podľa prvej vety.*
- (3) *Po preskúmaní pripomienok vyjadrených verejnosťou a príslušnými orgánmi štátnej správy informuje ústredný orgán štátnej správy verejnosť o výsledku pripomienkovania. Vyhodnotenie pripomienok zverejní ústredný orgán štátnej správy na svojom webovom sídle.*
- (4) *Návrh okamžitého akčného programu obsahuje*
- a) opatrenia, ktoré zaručia plnenie emisných rozpočtov v nasledujúcom kalendárnom roku*
 - b) časový harmonogram realizácie týchto opatrení, ktorý umožní posúdiť každoročný pokrok pri dosahovaní klimatických cieľov.*
 - c) stanovisko Klimatickej rady k návrhu*
 - d) vyhodnotenie pripomienok*
- (5) *Navrhované opatrenia obsiahnuté v okamžitom akčnom programe musia byť merateľné, kontrolovateľné a časovo viazané a určené spolu s merateľnými indikátormi plnenia, s uvedením subjektov zodpovedných za ich plnenie a s termínmi ich realizácie.*
- (6) *Návrh okamžitého akčného programu predloží ústredný orgán štátnej správy vláde. Vláda rokuje o navrhovaných opatreniach, ktoré sa majú prijať v príslušnom sektore alebo aj v iných sektoroch alebo o medzisektorových opatreniach a prijme tieto opatrenia čo najrýchlejšie. Rokovaní vlády sa zúčastňuje aj Klimatická rada. Okamžitý akčný program prijme vláda uznesením, ktoré je preskúmateľné súdom.*

II. Všeobecné návrhy

Návrh č. 1

Navrhujeme zriadiť nezávislý odborný poradný a kontrolný orgán – **Klimatickú radu**, ktorá by bola zložená z odborníkov z rôznych vedeckých oblastí.

Navrhujeme, aby zákon upravoval nasledovné:

Zloženie a menovanie Klimatickej rady

- *nezávislý odborný poradný a kontrolný orgán, ktorý pozostáva z desiatich členov. Členmi rady sú vedci alebo odborníci z praxe z nasledujúcich oblastí (výber oblastí je na zváženie):*
 - *klimatológia*
 - *budovy a energetická efektívnosť, stavitel'stvo*
 - *energetika, obnoviteľné zdroje*
 - *poľnohospodárstvo a pôdohospodárstvo*
 - *lesníctvo*
 - *biológia, ochrana prírody a biodiverzity*
 - *modelovanie klimatických zmien, klimatológia*
 - *ekonómia*
 - *medzinárodné záväzky a medzinárodné trendy v oblasti ochrany klímy*

- *sociológia a behaviorálna psychológia, spotrebiteľské správanie*

- *Minister ŽP menuje členov rady z kandidátov, ktorých mu predložia odborné inštitúcie a akadémia;*
- *Predpoklady na výkon funkcie: VŠ vzdelanie druhého/tretieho stupňa, min. 10 rokov pôsobenia v odbore, publikačná a vedecko-výskumná činnosť, medzinárodná vedecká spolupráca alebo zahraničné pôsobenie, renomé (referencie od nejakých kapacít), ovládanie min. dvoch svetových jazykov a angličtina ako podmienka, bezúhonnosť;*
- *funkčné obdobie je päť rokov, s možnosťou znovu vymenovania;*
- *predseda a podpredseda budú zvolení z vymenovaných členov rady (členovia by mali možnosť si spomedzi seba zvoliť toho, komu dôverujú a spĺňa ich predstavy a má v ich očiach autoritu);*
- *Minister ŽP by mohol odvolať člena rady len ak min. 6 mesiacov nevykonáva funkciu a návrh na jeho odvolanie mu predložil predseda komisie (príp. s podpisom ďalších dvoch členov). Môže byť člen, kto síce napr. leží v nemocnici alebo je ťažko chorý alebo dočasne zaneprázdnený, ale rada ho tam chce aj tak, pretože jeho skúsenosti si váži alebo vie, že sa vráti. Minister by nemal mať možnosť člena rady odvolať bez návrhu predsedu rady.*
- *Funkcia zaniká vzdaním sa, smrťou, odsúdením za úmyselný trestný čin, odvolaním ministrom;*
- *Klimatická rada musí mať k sebe odborne zdatný, kapacitne dostatočný a samostatný, nezávislý sekretariát, ktorý asistuje pri spracovávaní dokumentov, na ktorý sa môže ministerstvo, celá vláda, ústredné orgány štátnej správy ale aj stakeholderi a verejnosť obracať.*
- *Klimatická rada prijme svoj vlastný rokovací poriadok.*

Kompetencie

- *Je to nezávislý poradný, hodnotiaci a kontrolný orgán, ktorý má všeobecné kompetencie a je poverený niektorými pravidelnými a periodicky sa opakujúcimi úlohami, ale mal by byť počutý aj vtedy, keď to sám uzná za vhodné.*
- *Ak je cieľom klimatického zákona uhlíková neutralita Slovenska do roku 2050, Klimatická rada by mala dohliadať na to, aby sa tento cieľ naplnil a to prostredníctvom nasledujúcich aktivít.*

Periodicky:

- *každoročne monitorovať dodržiavanie ročných sektorových cieľov a prípustných ročných emisných rozpočtov a upozorňovať vládu a príslušné ústredné orgány štátnej správy na ich prípadné nedodržiavanie, prípadne na potrebu ich korigovať, tak aby boli dodržané klimatické ciele, dlhodobý zámer ako aj medzinárodné a európske záväzky*

- *každoročne vyhodnocovať, či politiky prijaté vládou smerujú k plneniu dlhodobého zámeru, k plneniu klimatických cieľov alebo európskych a medzinárodných záväzkov a v vydávať odporúčania na prijatie dodatočných opatrení v prípade, že klimatické ciele nie sú napĺňané,*
- *každé dva roky pripravuje stanovisko k správe o pokroku k Nízkouhlíkovej stratégii a Integrovanému národnému energetickému a klimatickému plánu*
- *každé dva roky pripravuje spolu s vládou klimatickú správu (vid' nižšie)*
- *každoročne predložiť vláde a Národnej rade hodnotenie doterajšieho vývoja emisií skleníkových plynov, celkovo a v jednotlivých sektoroch, projekcie týchto emisií celkovo a v jednotlivých sektoroch*
- *každoročne prehľadne sumarizovať a zverejňovať na svojom webovom sídle dáta o dopadoch klimatických zmien a prijatých a uplatňovaných opatreniach podľa jednotlivých oblastí ako aj budúce odhady (climate change outlooks) pre verejnosť*

Priebežne

- *pôsobiť ako poradný orgán pre vládu a ústredné orgány štátnej správy v oblasti klimatickej zmeny a klimatických politik - poskytovať neustranné rady, konzultácie a spätnú väzbu k návrhom opatrení a politik (ústredné orgány sú povinné ju konzultovať pri prijímaní akýchkoľvek politik a opatrení, zacielených na boj proti zmene klímy)*
- *zúčastňuje sa rokovaní vlády, keď sa rokuje o klimatických politikách, opatreniach*
- *národná rada alebo vláda môžu radu poveriť vypracovaním osobitných správ*
- *pôsobiť ako kontrolný orgán a orgán dohľadu nad plnením klimatických záväzkov*
- *sledovať a upozorňovať na potrebu prehodnotiť, aktualizovať klimatické ciele, stratégie, politiky a opatrenia zacielené na ochranu klímy,*
- *formovať verejnú debatu o klimatickej zmene a prispievať do nej*
- *poskytovať informácie na žiadosť verejnosti a stakeholderom*
- *priebežne sledovať a vyhodnocovať údaje zverejňované SHMÚ*

Ad hoc

- *vystúpiť proti potenciálne klima-škodlivým návrhom - Klimatická rada vydá upozornenie, ku ktorému je vláda povinná vyjadriť sa*
- *upozorniť na dôležité novinky/iniciatívy na medzinárodnej scéne*
- *stanoviská k okamžitým akčným programom*

Návrh č. 2

Klimatická doložka

Zákon by mal obsahovať ustanovenie upravujúce povinnosť, aby všetky legislatívne návrhy, politiky a verejné investície podliehali hodnoteniu z pohľadu ich dopadu na klímu.

Návrh č. 3

Kvalitný zber, vyhodnocovanie a využívanie dát pre tvorbu klimatických politík

Kvalitný zber a vyhodnocovanie dát ako aj kvalitné projekcie emisií skleníkových plynov sú základným predpokladom dobrého nastavenia klimatických politík a ich priebežného vyhodnocovania. Preto v tomto ohľade chceme podporiť pripomienky vznesené zo strany SHMÚ k návrhu klimatického zákona, ktoré sa týkajú kvalitného a udržateľného nastavenia Národného systému pre emisie a záchyty skleníkových plynov a prekursorov ("NS SR").

Navrhujeme v rámci klimatického zákona:

- *vytvoriť a zabezpečiť funkčnosť právneho a inštitucionálneho rámca, vrátane prijatých postupov, potrebného na vykonávanie všeobecných a špecifických aktivít v rámci NS SR medzi riadiacimi (vládnymi) a ďalšími zainteresovanými zodpovednými subjektmi;*
- *ustanoviť slobodný prístup všetkých orgánov štátnej správy a samosprávy k informáciám relevantným pre tvorbu a implementáciu klimatických politík a súvisiacu povinnosť orgánov aj právnických osôb*
- *upraviť podmienky a súvisiacu povinnosť príslušných štátnych orgánov, tak, aby všetky klimatické politiky vychádzali z jednotných, aktuálnych a relevantných dát*
- *zabezpečiť potrebné kapacity (finančné, materiálne a ľudské zdroje) na priebežný výkon funkcií v rámci NS SR, vrátane zberu údajov na stanovenie antropogénnych emisií skleníkových plynov a ich odstraňovanie záchytmí;*
- *vytvárať podmienky na podporu odborného rastu pracovníkov zapojených do procesu inventarizácie emisií;*
- *adresne a účelovo zabezpečiť potrebné finančné zdroje na plnenie záväzkov;*
- *definovať práva a povinnosti zainteresovaných subjektov pre zverejňovanie údajov a poskytovanie informácií na národnej a medzinárodnej úrovni.*

Návrh č. 4

Pravidelné reportovanie

1. Vláda

- a) každé dva roky vypracovať v spolupráci s Klimatickou radou klimatickú správu, ktorú predkladá národnej rade a táto by mala obsahovať minimálne nasledovné:
- informácie o vývoji emisií skleníkových plynov v jednotlivých sektoroch a celkovo
 - informácie o plnení sektorových cieľov
 - stav plnenia politík a opatrení v jednotlivých sektoroch
 - prognózy vývoja skleníkových plynov celkovo
- b) každé dva roky vypracúva správy o pokroku k Nízkouhlíkovej stratégii a Integrovanému národnému energetickému a klimatickému plánu

Správy sú zverejnené na webovom sídle Klimatickej rady.

2. Ústredné orgány štátnej správy raz ročne reportujú vláde:

- informácie o vývoji emisií skleníkových plynov v sektoroch, za ktoré zodpovedajú a informácie o plnení ročných sektorových cieľov ako aj stav plnenia politík a opatrení v jednotlivých sektoroch, za ktoré zodpovedajú
- prognózy vývoja skleníkových plynov v sektore, za ktorý zodpovedajú

Reporty sú zverejňované na webových sídlach ústredných orgánov štátnej správy a na webovom sídle Klimatickej rady.

3. Klimatická rada:

- výročné správy vláde SR, v ktorej sa podrobne uvedie pokrok alebo nedostatok pri plnení sektorových emisných rozpočtov a s tým súvisiace odporúčania.

Návrh č. 5

Regionálne centrá udržateľnej energetiky

Navrhujeme, aby zákon zakotvil kapacity na zabezpečenie plánovania a koordinácie dekarbonizácie v území na regionálnej úrovni. Formu a rozsah ešte konzultujeme aj s Ministerstvom hospodárstva SR, ktoré počíta so vznikom takýchto kapacít. Na základe dohody potom navrhne príslušné ustanovenie, ktoré bude zrejme definovať regionálne centrá udržateľnej energetiky (RCUE).. Myslíme si, že by bolo vhodné tieto kapacity reflektovať aj v klimatickom zákone, tak aby tento logicky nadväzoval na už plánované odborné kapacity a využil ich potenciál aj v tejto agende. Lokálna a regionálna úroveň je pre realizáciu dekarbonizácie kľúčová a bez odborných kapacít, ktoré by samosprávam, či regiónom pri dekarbonizácii asistovali a celé toto úsilie koordinovali to nebude možné zvládnuť v náležitej kvalite.

RCUE sa považujú za stabilné odborné kapacity samospráv v regiónoch, ktoré sú vytvorené na obdobie do dosiahnutia uhlíkovej neutrality príslušného regiónu.

Hlavnými úlohami RCUE sú:

- *Tvorba (a aktualizácia) regionálnej dekarbonizačnej stratégie a podpora pri jej implementácii*
- *Poskytovanie poradenstva a služieb pre samosprávy*
- *Správa regionálneho energetického informačného systému*
- *Vydávanie stanovísk k žiadostiam o verejnú podporu v rámci ich územnej pôsobnosti*
- *Podpora osvetu a prenosu skúseností*

Územnou pôsobnosťou RCUE budú regióny SR korešpondujúce s hranicami SPR, ÚMR alebo okresov, resp. ich zlúčením tak, aby územie pôsobnosti RCUE predstavovalo územie obývané priemerne cca 140 tis. obyvateľmi. Personálne kapacity a rozpočet RCUE budú odvodené od veľkosti spádového územia (vyjadrenú počtom obyvateľov). Všetky prípadné zmeny územnej pôsobnosti sa musia robiť v rámci krajov.

Zriaďovateľmi RCUE budú samosprávne kraje, ktoré zabezpečujú ich administratívnu koordináciu a správu v rámci svojej územnej pôsobnosti.

Odborne a metodicky budú RCUE koordinované MH SR prostredníctvom SIEA tak, aby bola odborne a časovo harmonizovaná činnosť RCUE v rámci celej SR.

Občianske združenia Via Iuris a Priatel'ia Zeme–CEPA ďakujú za finančnú podporu od Európskej únie a European Climate Foundation. Za obsah tohto podujatia a s ním súvisiace materiály zodpovedajú Via Iuris a Priatel'ia Zeme–CEPA. V žiadnom prípade nereprezentujú oficiálne stanovisko donorov.

